

КОРЕКТУРНІ ТАБЛИЦІ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ МОВЛЕННЕВОЇ АКТИВНОСТІ У СТАРШОМУ ДОШКІЛЬНОМУ ВІЦІ

Мельничук Лілія

*кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти
Приватного вищого навчального закладу
«Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука»*

Гулько Віта

*здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності «Дошкільна освіта»
Приватного вищого навчального закладу
«Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука»
м. Рівне, Україна*

Актуальність проблеми використання коректурних таблиць як засобу розвитку мовленнєвої активності у старшому дошкільному віці зумовлена сучасними викликами українського суспільства. В умовах війни діти дошкільного віку часто перебувають у стресогенних ситуаціях, що негативно впливає на їхню пізнавальну та мовленнєву діяльність. Забезпечення цілеспрямованого розвитку мовлення стає необхідною умовою збереження психоемоційного здоров'я, формування комунікативних умінь та готовності до навчання в школі. Коректурні таблиці, завдяки поєднанню візуального та мовленнєвого компонентів, сприяють активізації пізнавальних процесів, концентрації уваги та стимуляції мовленнєвої активності, що набуває особливого значення для дітей, які зазнали впливу травматичних подій.

Мовленнєва активність дітей дошкільного віку, як одна з глобальних проблем, вивчалась у вітчизняній лінгводидактиці у таких аспектах: дошкільна лінгводидактика (А. Богуш), культура мовлення (Н. Бабоч, Б. Головін, Є. Тихеева), мовленнєва діяльність (А. Богуш, Н. Гавриш, К. Крутий, Н. Луцан, Т. Науменко, Т. Піроженко) тощо.

Мовленнєва активність дітей старшого дошкільного віку формується та розвивається в процесі комунікативної взаємодії, що відбувається під час різноманітних видів діяльності, які, у свою чергу, нерозривно пов'язані з мовленням і супроводжуються ним. З метою створення сприятливих умов

для стимулювання мовленнєвої активності, науковці та практики постійно здійснюють пошук ефективних педагогічних форм і методів, творчо адаптуючи напрацьований досвід науковців та практиків дошкільної освіти.

Одним із ключових принципів сучасної освітньої парадигми є оптимізація навчального процесу шляхом впровадження інноваційних технологій, серед яких особливе місце займає метод наочного моделювання.

Коректурна таблиця – це спеціально укладений дидактичний матеріал у вигляді систематизованого набору графічних символів, літер чи умовних позначок, розташованих у певній послідовності для виконання завдань на пошук, співставлення, аналізу й диференціації елементів. Використання коректурних таблиць у дошкільному віці спрямоване на розвиток довільної уваги, зорового сприймання, пам'яті та мисленнєвих операцій, що створює сприятливі умови для активізації мовленнєвої діяльності дітей дошкільного віку. Їхнє значення полягає у формуванні передумов для оволодіння грамотою, збагаченні словникового запасу та вдосконаленні комунікативних умінь, що особливо важливо для підготовки дитини до навчання у школі та компенсації можливих мовленнєвих утруднень, зумовлених сучасними соціальними викликами.

У межах дослідження коректурні таблиці розглядаються як ефективний засіб стимулювання мовленнєвої активності дітей старшого дошкільного віку. За визначенням Н. Гавриш, коректурна таблиця являє собою інформаційно-ігрове поле, що складається з клітинок (кількість яких варіюється від 9 до 25), заповнених предметними зображеннями, цифрами, літерами, символами, знаками або геометричними фігурами. Вибір зображень здійснюється відповідно до тематичного змісту, який може охоплювати широкий спектр тем. Незважаючи на вікову диференціацію, тематична структура таблиць залишається стабільною, змінюється лише змістове наповнення та ускладнюються міжелементні зв'язки [4].

Коректурні таблиці використовуються в різних форматах дитячої діяльності – як у партнерській взаємодії з дорослими, так і в освітньому процесі. На початку занять вони активізують психічні процеси, а в основній частині – уточнюють знання, розширюють уявлення та сприяють встановленню причинно-наслідкових зв'язків. Позанавчально таблиці слугують інтелектуальними іграми, що розвивають реакцію, словниковий запас і сприйняття. Ефективність їх використання залежить від зацікавленості дітей, радості відкриття та підтримки дорослого. За А. Могулюком, робота з таблицями полягає у виявленні зв'язків між елементами: кількість, форма, розмір, колір, розташування. Первинно таблиці використовувалися в психологічних тестах XIX століття, згодом адаптовані для дітей із заміною символів на картинки. У сучасній дошкільній освіті вони сприяють розвитку уваги, мовлення, мислення, математичних навичок і просторової орієнтації [4].

Розвивальний потенціал коректурних таблиць залежить від дотримання певних вимог до їх створення та використання. Зображення мають бути предметними, чіткими, реалістичними, легко впізнаваними, бажано одноманітними, що забезпечує їх якісне сприйняття дітьми дошкільного віку. Формат таблиць може бути демонстраційним або роздатковим, а кількість картинок для дітей старшого дошкільного віку має варіюватися у межах 25 зображень. Доцільно нумерувати клітинки та додавати друковані підписи, що сприяє запам'ятовуванню слів і формує навички читання. Зміст таблиць спрямований на стимулювання розумової активності, активізації психічних процесів та розвитку мовлення дітей дошкільного віку. Словесні ігри на основі таблиць сприяють розвитку їх комунікативних навичок, збагаченню лексики, граматичної правильності мовлення та формуванню культури спілкування.

Науковець А. Коваленко наголошує на доцільності добору зображень для коректурних таблиць не за видовою ознакою, а з урахуванням стимулювання розумової діяльності та активізації психічних процесів. Основні завдання для дітей включають пошук зайвого предмета, продовження речення, узагальнення, встановлення послідовності та складання історій. Такі вправи сприяють мовленнєвій активності, розвитку граматичної та лексичної сторони мовлення. Робота з таблицями може здійснюватися як у формі виконання завдань за інструкцією дорослого, так і через самостійне заповнення таблиці картками. Завдання формують навички орієнтації в таблиці, розуміння просторових понять, правильне вживання мовних конструкцій [3].

Отже, застосування коректурних таблиць у старшому дошкільному віці є ефективним засобом розвитку мовленнєвої активності дітей. Вони забезпечують поєднання когнітивних, ігрових та комунікативних компонентів, сприяючи удосконаленню уваги, пам'яті, мисленнєвих операцій і формуванню навичок зв'язного мовлення. В умовах воєнних викликів така робота набуває особливої значущості, оскільки сприяє не лише мовленнєвому, а й психоемоційному розвитку дітей дошкільного віку, створюючи умови для їхньої адаптації, збереження психологічного благополуччя та готовності до подальшого навчання у закладі загальної середньої освіти.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гавриш Н. Інновації в організації мовленнєвої роботи з дошкільниками. *Інноваційні технології в дошкільній освіті*. 2021. № 2. С. 66-70.
2. Гавриш Н. Розвиток мовлення та навчання дошкільників рідної мови: мета і завдання. *Дошкільне виховання*. 2003. № 7. С. 12-14.

3. Коваленко А., Коректурні таблиці: вимоги та можливості застосування *Педагогічна трибуна*. січень, 2019. №1 (146). С. 10-12.
4. Могулюк А.І. Використання коректурних таблиць Наталії Гавриш вихователями у роботі з дітьми дошкільного віку. URL: <https://vseosvita.ua/library/embed/010091dx-e1fb.docx.html> (дата звернення: 21.08.2025).